

Sygn. akt: III C 1541/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 stycznia 2016 r.

Sąd Rejonowy Szczecin-Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie III Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSR Joanna Suchecka
Protokolant:	sekretarz sądowy Joanna Schultz

po rozpoznaniu w dniu 15 stycznia 2016 r. w Szczecinie

sprawy z powództwa Przedsiębiorstwa (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w P.

przeciwko A. P.

o bezpodstawne wzbogacenie

I. oddała powództwo;

II. zasądza od powoda Przedsiębiorstwa (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w P. na rzecz pozwanego A. P. kwotę 3.617 zł (trzy tysiące sześćset siedemnaście złotych) tytułem kosztów procesu.

SSR Joanna Suchecka

Sygn. akt III C 1541/15

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 20 stycznia 2016r. wydanego w postępowaniu zwykłym

Pozwem z dnia 18 czerwca 2015r. powód Przedsiębiorstwo (...) Spółka Akcyjna w P. wniósł o zasądzenie od pozwanego A. P. na rzecz powoda kwoty 63.245,68 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 18 czerwca 2015r. i kosztami procesu według norm przepisanych.

W uzasadnieniu pozwu powód wskazał, że jest spółką, której jedynym akcjonariuszem jest Gmina P.. Pozwany od 2003 do kwietnia 2015r. był członkiem Rady Nadzorczej powodowej spółki. Pozwany od 2006r. jest radnym w Radzie Miejskiej w P.. Zgodnie z art. 24f ust. 2 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym radni nie mogą być członkami władz zarządzających lub kontrolnych i rewizyjnych ani pełnomocnikami spółek handlowych z udziałem gminnych osób prawnych lub przedsiębiorców, w których uczestniczą takie osoby. Wybór lub powołanie tych osób na wskazane funkcje jest nieważne. Jeśli wybór lub powołanie nastąpiły przed rozpoczęciem wykonywania mandatu radnego, to osoby te są obowiązane zrzec się stanowiska lub funkcji w terminie 3 miesięcy od dnia złożenia ślubowania przez radnego, a w razie braku takiego zrzeczenia, osoba ta traci stanowisko lub funkcję po upływie tego terminu. Stosownie do treści wskazanego przepisu pozwany winien był zrzec się mandatu członka Rady Nadzorczej powodowej spółki z chwilą złożenia ślubowania radnego w 2006r., a ponieważ tego nie uczynił, z mocy prawa po upływie 3 miesięcy od daty ślubowania utracił ten mandat. Kolejne wybory go na członka Rady Nadzorczej

powodowej spółki, dokonywane w czasie, gdy sprawował on mandat radnego, były z mocy prawa nieważne. Pozwany w związku z członkostwem w Radzie Nadzorczej pobierał wynagrodzenie, które wobec powyższego było świadczeniem nienależnym. Powód określił, że na dochodzoną kwotę składa się wynagrodzenie pobrane przez pozwanego w okresie od czerwca 2012 r. do marca 2015r. w wysokości 53.349,66 zł oraz skapitalizowane odsetki w łącznej kwocie 9.896,02 zł naliczone od poszczególnych kwot pobranych przez pozwanego tytułem wynagrodzenia od dnia ich pobrania do dnia 17 czerwca 2015r., tj. dnia poprzedzającego wytoczenie powództwa. Powód wniósł o zasądzenie dalszych odsetek od dnia 18 czerwca 2015r.

Nakazem zapłaty w postępowaniu upominawczym z dnia 13 lipca 2015r. orzeczono zgodnie z żądaniem pozwu.

W złożonym sprzeciwie od powyższego nakazu zapłaty pozwany wniósł o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie od powoda na jego rzecz kosztów postępowania według norm przepisanych.

Pozwany zaakcentował okoliczność, iż funkcję członka Rady Nadzorczej pełnił w wyniku wyboru go przez pracowników powodowej spółki, a w jego ocenie przepis art. 24f ust. 2 i 4 ustawy o samorządzie gminnym nie znajduje zastosowania do sytuacji, gdy organ władzy wykonawczej gminy nie ma wpływu na wybór radnego do rady nadzorczej spółki z udziałem tej gminy. Dalej wskazał, że do roszczenia o zwrot świadczenia nienależnego stosuje się art. 409 k.c., który stanowi, że obowiązek wydania korzyści lub zwrotu jej wartości wygasa jeżeli ten, kto korzyść uzyskał zużył ją lub utracił w taki sposób, że nie jest już wzbogacony, chyba że wyzbywając się korzyści lub zużywając ją powinien był liczyć się z obowiązkiem zwrotu. Pozwany podał, że środki uzyskane w związku z pełnieniem funkcji członka Rady Nadzorczej powodowej spółki przeznaczył w całości na wydatki konsumpcyjne oraz w tym czasie pozostawał w nieświadomości, że uzyskane w ten sposób korzyści nie znajdują podstawy w obowiązujących przepisach. Podobnym brakiem świadomości wyrażali się przez wiele lat zarówno burmistrz P., inni radni, jak i prezes zarządu powodowej spółki oraz inni członkowie jej Rady Nadzorczej, zaś biura (...) i powodowej spółki nie zgłaszały żadnych zastrzeżeń do pełnienia przez pozwanego funkcji w Radzie Nadzorczej i piastowania mandatu radnego. Ponadto pozwany podniósł, że oddalenie powództwa uzasadniają także zasady współżycia społecznego, gdyż pozwany starannie i sumiennie wykonywał swoje obowiązki w Radzie Nadzorczej, pełnił w niej funkcję sekretarza, a obecnie nie posiada oszczędności lub innego majątku, z którego mógłby pokryć zgłoszone roszczenia, podczas gdy oddalenie powództwa nie odbije się w istotny sposób na sytuacji majątkowej powoda. W odniesieniu do roszczenia z tytułu odsetek powód zarzucił, że skapitalizowane odsetki zostały przez powoda naliczone z naruszeniem art. 455 k.c., albowiem od dnia spełnienia świadczenia, a nie od dnia wezwania do jego zwrotu.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Przedsiębiorstwo (...) Spółka Akcyjna w P. została założona przez Gminę P., która jest jej jedynym akcjonariuszem. Zarząd spółki jest jednoosobowy. Rada Nadzorcza spółki składa się z trzech do sześciu członków powoływanych na trzyletnią kadencję, z których dwóch wybierają pracownicy spółki. Rada Nadzorcza wybiera ze swojego grona przewodniczącego, wiceprzewodniczącego i sekretarza. Rada Nadzorcza sprawuje stały nadzór nad działalnością spółki. Wynagrodzenie dla członków Rady Nadzorczej ustala Walne Zgromadzenie spółki.

dowód:

- statut k. 15-23

A. P. pełnił funkcję członka Rady Nadzorczej (...) Spółki Akcyjnej w P. w okresie od 2003 r. do kwietnia 2015r. tj. przez cztery kolejne kadencje. Za każdym razem był wybierany do tego organu przez pracowników spółki. W Radzie pełnił funkcję sekretarza. Z tytułu pełnionej funkcji otrzymywał na konto bankowe wynagrodzenie. W okresie od czerwca 2012r. do marca 2016r. pozwany uczestniczył we wszystkich posiedzeniach Rady Nadzorczej. Jego działalność w Radzie Nadzorczej była pozytywnie oceniana. Uchwałą nr (...) uzyskał absolutorium za 2011r. Pozwany nigdy nie spotkał się z sytuacją, aby ze strony Burmistrza P. lub członków Rady Miejskiej w P. wywierane były na niego naciski,

by w określony sposób wykonywał uprawnienia wynikające z funkcji członka Rady Nadzorczej (...) Spółki Akcyjnej w P..

dowód:

- przesłuchanie pozwanego k. 179-181
- protokoły z posiedzenia Rady Nadzorczej (...) wraz z listami obecności k. 69-161
- protokół komisji skrutacyjnej k. 52-53
- protokół zwyczajnego walnego zgromadzenia k. 24-28

W 2003r. w rozmowach między A. P. a Prezesem Zarządu (...) Spółki Akcyjnej w P., C. A. oraz Burmistrzem P. W. D. padły propozycje, aby A. P. zgłosił swoją kandydaturę do Rady Miejskiej w P.. Pozwany podjął decyzję o kandydowaniu na radnego w wyborach samorządowych w 2006r. Startował w wyborach z ramienia stowarzyszenia (...) Do tego stowarzyszenia należeli również C. A. i W. D., a także przewodniczący rady miasta W. K.. W materiałach wyborczych A. P. prezentując swoją kandydaturę umieszczał informację o wszystkich sprawowanych przez niego funkcjach, w tym o sprawowaniu funkcji członka Rady Nadzorczej (...) Spółki Akcyjnej w P.. Pozwany został wybrany do Rady Miejskiej w P. w wyborach samorządowych w 2006r., a także w następnych wyborach na dwie kolejne kadencje 2010- (...) i 2014-2018.

dowód:

- przesłuchanie pozwanego k. 179-181
- materiały wyborcze k. 169-174
- wydruk ze strony internetowej k. 29-30
- lista radnych k. 31

A. P. jest żonaty z J. P.. Małżonkowie mają troje dzieci, 22-letnią córkę i dwóch synów bliźniaków w wieku po 19 lat. Córka od roku pracuje, synowie dalej się uczą. Pozwany co najmniej od 2000r. pracuje w (...) Spółce Akcyjnej w P. jako elektryk. Jego wynagrodzenie w okresie ostatnich kilku lat kształtuje się na poziomie ok. 2500 zł netto miesięcznie. Żona pozwanego od ok. 6 lat pracuje jako woźna oddziałowa w przedszkolu nr (...) w P.. Jej wynagrodzenie wynosi 1200-1300 zł miesięcznie. Małżonkowie wraz z dziećmi zamieszkują w lokalu komunalnym, mają 19-letni samochód, nie posiadają oszczędności, wartościowych ruchomości ani nieruchomości. Uzyskiwane dochody przeznaczają na bieżące utrzymanie rodziny. Na ten cel spożytkowali również wynagrodzenie, które A. P. uzyskał z tytułu sprawowania funkcji członka Rady Nadzorczej (...) Spółki Akcyjnej w P. oraz środki z tytułu diety radnego, która wynosiła nie więcej niż 800 zł miesięcznie. Pozwany i jego rodzina nie korzystają z przeciętnych towarów i usług, nie wyjeżdżali na wakacje za granicę, najczęściej okres wakacyjno-urlopowy spędzali u siostry pozwanego w miejscowości B., gdyż nie stać ich było na zorganizowane formy wypoczynku.

dowód:

- zeznania świadka J. P. k. 176-177
- zeznania świadka K. R. k. 177-178
- zeznania świadka B. R. k. 178-179
- przesłuchanie pozwanego k. 179-181

W kwietniu 2015r. na sesji Rady Miejskiej w P. dziennikarz zadał A. P. pytanie, czy można łączyć funkcję radnego i członka Rady Nadzorczej (...) Spółki Akcyjnej w P.. Pozwany odpowiedział, że tak, miał bowiem na uwadze, że nikt do tej pory nie zgłaszał mu zastrzeżeń wobec faktu, iż wykonywał obie te funkcje jednocześnie. W niedługim czasie w prasie (...) ukazał się artykuł, w którym podniesiono zarzut, że jednoczesne sprawowanie mandatu radnego w Radzie Miejskiej w P. i wykonywanie funkcji członka Rady Nadzorczej (...) Spółki Akcyjnej w P. jest niedopuszczalne.

dowód:

- przesłuchanie pozwanego k. 179-181

Pismem z dnia 24 kwietnia 2015r. powód wezwał pozwanego do zapłaty kwoty 133.242,43 zł tytułem zwrotu nienależnie pobranego wynagrodzenia za zasiadanie w Radzie Nadzorczej (...) Spółki Akcyjnej w P. w okresie od lutego 2007r. do marca 2015r.

Pozwany w piśmie z dnia 27 kwietnia 2015 r. zakwestionował zasadność żądania i odmówił zwrotu żądanej kwoty.

dowód:

- korespondencja stron k. 35-36

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo okazało się niezasadne.

Powód swoje roszczenie wywodził z art. 410 § 1 i 2 k.c. domagając się zwrotu od pozwanego kwot pobranych z tytułu wynagrodzenia za okres od czerwca 2012r. do marca 2015r. za piastowanie funkcji członka Rady Nadzorczej w powodowej spółce, jako świadczenia nienależnego, z uwagi na to, że wybór pozwanego na członka tego organu w okresie objętym sporem był nieważny z mocy prawa.

Okoliczności stanowiące podstawę żądania oraz podnoszone przez stronę przeciwną w przeważającym zakresie nie były objęte sporem. Spór dotyczył przede wszystkim ich znaczenia prawnego w kontekście przesłanek zgłoszonego roszczenia.

W odniesieniu do materiału dowodowego zaoferowanego przez strony Sąd wskazuje, iż uznał go za w pełni wiarygodny i posiadający moc dowodową, za wyjątkiem zestawienia operacji na k. 32-34, albowiem jego treść nie zawierała informacji pozwalających na powiązanie wymienionych przelewów z pozwanym A. P.. Za podstawę ustaleń Sąd przyjął w całości dowody osobowe w postaci zeznań świadków oraz pozwanego mając na względzie, że treść tych dowodów była spójna, logiczna i przekonująca, nie ujawniły się żadne okoliczności podważające w jakiegokolwiek części ich wiarygodność lub moc dowodową, a nadto strona powodowa nie zaprzeczyła w żadnym zakresie okolicznościom przedstawionym przez świadków i pozwanego. Na podstawie tych dowodów zasadne było przyjęcie, że od momentu, gdy pozwany obok wykonywania funkcji członka Rady Nadzorczej w powodowej spółce piastował mandat radnego, aż do momentu podniesienia przez dziennikarza lokalnej gazety w kwietniu 2015r. zarzutu naruszenia zakazu łączenia tego rodzaju funkcji i ukazania się artykułu prasowego w tym temacie nikt wobec pozwanego nie zgłaszał analogicznych zastrzeżeń, podczas gdy okoliczność, iż był on od 2006r. zarówno radnym w Radzie Miejskiej w P. jak i członkiem Rady Nadzorczej (...) Spółki Akcyjnej w P. była powszechnie znana, a w szczególności wiedzę w tym zakresie posiadał Burmistrz P., Prezes Zarządu powodowej spółki oraz inni członkowie jej organów, a także członkowie Rady Miejskiej w P.. Za wiarygodne i przekonujące były również zeznania wskazujące na to, że pozwany środki uzyskane tytułem wynagrodzenia za członkostwo w Radzie Nadzorczej przeznaczył na bieżące utrzymanie siebie i rodziny, a ich stopa życiowa była przeciętna. Pozwany wraz z żoną mieli troje dorastających dzieci na utrzymaniu co odpowiednio wpływało na koszty utrzymania rodziny, dochody małżonki były niewielkie – oscylowały wokół najniższego wynagrodzenia, nie budzi zatem zdziwienia, że pozwany nie poczynił oszczędności ani inwestycji pieniędzy w środki trwałe. Sąd dał również wiarę pozwanemu co do tego, iż nie był on świadomy tego, że w zaistniałej

sytuacji narusza ustawowy zakaz łączenia mandatu radnego z członkostwem w organie nadzorczym spółki z udziałem Gminy P.. Skoro bowiem inne osoby, które winny mieć co najmniej taką samą świadomość prawną jak pozwany, o ile nie większą, wiedząc, że pozwany łączy obie funkcje nigdy nie zgłaszały zastrzeżeń wobec tego faktu, to – choć ostatecznie nieusprawiedliwione, o czym będzie mowa poniżej – wiarygodne jest, że pozwany żywił subiektywne przekonanie co do tego, że nie narusza prawa. Pozwany mógł uznawać, że fakt, iż do Rady Nadzorczej wszedł jako członek wybierany przez pracowników spółki, a nie akcjonariusza, ma istotne znaczenie.

Pozostałe dowody w postaci dokumentów i innych materiałów sporządzonych na piśmie również nie budziły wątpliwości Sądu co do ich wiarygodności i mocy dowodowej, poza zestawieniem operacji na k. 32-34, a przy tym strona, od której dany materiał nie pochodził, nie zgłaszała wobec niego żadnych zastrzeżeń. Sąd dokonał zatem ustaleń w oparciu protokoły złożone przez powoda, wydruki ze strony internetowej i listę radnych oraz materiały wyborcze złożone przez pozwanego. W odniesieniu zaś do materiału w postaci zestawienia operacji na k. 32-34 stwierdzić należy, że nie stanowią one dostatecznego dowodu na okoliczność, że ujęte w nich przelewy obejmują wynagrodzenie przekazane pozwanemu tytułem pełnienia funkcji w Radzie Nadzorczej powodowej spółki. Treść tych zestawień nie zawiera bowiem żadnych informacji pozwalających na powiązanie A. P. z wymienionymi w nich transakcjami, a brak jest dalszych dowodów na tę okoliczność. W konsekwencji teza, że zestawienie obrazuje ilość środków pobranych przez pozwanego tytułem wynagrodzenia w Radzie Nadzorczej wynika tylko z twierdzeń powoda niepopartych innymi dowodami. Sąd miał na uwadze, że omawiane dowody zostały dołączone do pozwu, a w sprzeczności strona pozwana wprost nie zakwestionowała twierdzeń powoda o wysokości kwot pobranych tytułem przedmiotowego wynagrodzenia i nie odniosła się do tego dowodu, jednakże na wstępie argumentacji zawartej w sprzeczności zaznaczyła, że kwestionuje roszczenie powoda co do zasady i wysokości. Trzeba zaznaczyć również, że wobec podniesionych przez pozwanego i jego pełnomocnika na rozprawie w dniu 15 stycznia 2016r. zarzutów, iż treść zestawienia nie zawiera informacji, że dotyczy przelewów na rzecz pozwanego i pozwany aktualnie nie jest w stanie zweryfikować, czy zestawienie to obrazuje wysokość uzyskanego wynagrodzenia, strona powodowa stanęła na stanowisku, że treść zaofiarowanych przez nią dowodów na okoliczność wysokości roszczenia jest wystarczająca. Pełnomocnik powoda oświadczył, że forma i treść zestawień operacji jest konsekwencją używania przez powoda określonego systemu. Argument ten nie przemawia za przyjęciem omawianych dokumentów jako dowodów na okoliczność wysokości wynagrodzenia pozwanego. Jeśli system, z którego powód korzystał, jest o tyle niedoskonały, że wydruki nie zawierają pełnych informacji o adresacie przelewów, to fakt ten nie usprawiedliwia bierności powoda w zakresie zgłoszenia dowodów. Wręcz przeciwnie, powód mając świadomość owych braków winien zaofiarować materiał dodatkowy, który pozwoliłby na powiązanie przelewów wymienionych w zestawieniu z konkretną osobą, w tym przypadku pozwanym. Powód jednak mimo uwagi zgłoszonej przez stronę pozwaną, nie wnosił o uzupełnienie materiału dowodowego w celu wyjaśnienia powstałych wątpliwości. Dodać również należy, że skoro na powódzie spoczywa obowiązek wykazania roszczenia co do zasady i co do wysokości, to uznać należy, że już w pozwie powód reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika winien być uwzględnić konieczność przedstawienia takich dowodów, które pozwoliłyby w sposób kategoryczny ustalić okoliczności stanowiące podstawę żądania. Powód nie może ograniczać się w zakresie inicjatywy dowodowej do części okoliczności stanowiących podstawę żądania, licząc na to, że pozostałe nie zostaną przez stronę przeciwną zakwestionowane. Nie znajduje zatem usprawiedliwienia fakt, że strona powodowa ograniczyła się do zaofiarowania posiadanych przez siebie dokumentów księgowych nie bacząc na ich treść oraz braki co do okoliczności istotnych dla istnienia roszczenia. W konsekwencji powyższego Sąd uznał, że roszczenie powoda nie zostało wykazane co do wysokości, co samoistnie dawało podstawę do oddalenia powództwa w całości. Ewentualnie możliwym było przyjęcie, że wynagrodzenie pozwanego w skali miesiąca wynosiło ok. 1000 zł, gdyż taką kwotę pozwany przyznał w trakcie swoich zeznań.

W odniesieniu do kwestii wysokości zgłoszonego roszczenia stwierdzić nadto należy, że niezasadne było roszczenie w zakresie skapitalizowanej kwoty odsetek w wysokości 9.896,02 zł. Powód naliczył odsetki od poszczególnych kwot stanowiących według jego twierdzeń wynagrodzenie pozwanego, uwzględniając okres ich wypłacenia pozwanemu do dnia poprzedzającego powództwo. Tymczasem roszczenie o zwrot nienależnego świadczenia jest roszczeniem o charakterze bezterminowym. Zgodnie z art. 455 k.c. jeśli termin spełnienia świadczenia nie jest oznaczony ani nie wynika z właściwości zobowiązania świadczenie winno zostać spełnione niezwłocznie po wezwaniu dłużnika do jego

spełnienia. Powód mógł zatem ewentualnie naliczyć odsetki za okres od dnia następnego po doręczeniu pozwanemu wezwania do zapłaty. Z materiału sprawy nie wynika, kiedy nastąpiło doręczenie tego wezwania pozwanemu. Z przedłożonej korespondencji stron wynika jedynie, że powód skierował do pozwanego pismo z wezwaniem do zapłaty datowane na dzień 24 kwietnia 2015r., a pozwany udzielił odpowiedzi pismem z dnia 27 kwietnia 2015r., zasadne jest zatem przyjęcie, że najpóźniej w tym dniu otrzymał wezwanie do zapłaty. Oznacza to, że powód mógłby się domagać odsetek za opóźnienie od dnia 27 kwietnia 2015r.

Niezależnie od powyższego Sąd przyznaje rację stronie powodowej, iż ujawnione w sprawie okoliczności nakazują przyjęcie, że zostały spełnione materialnoprawne przesłanki roszczenia o zwrot nienależnego świadczenia. Zgodnie z art. 410 § 2 k.c. świadczenie jest nienależne, jeżeli ten, kto je spełnił, nie był w ogóle zobowiązany lub nie był zobowiązany względem osoby, której świadczył, albo jeżeli podstawa świadczenia odpadła lub zamierzony cel świadczenia nie został osiągnięty, albo jeżeli czynność prawna zobowiązująca do świadczenia była nieważna i nie stała się ważna po spełnieniu świadczenia. Stosownie do art. 410 § 1 k.c. do świadczenia nienależnego stosuje się odpowiednio przepisy art. 405-409 k.c. dotyczące bezpodstawnego wzbogacenia. I tak zgodnie z art. 405 k.c. kto bez podstawy prawnej uzyskał korzyść majątkową kosztem innej osoby, obowiązany jest do wdania korzyści w naturze, a gdyby nie było to możliwe, do zwrotu jej wartości. Stosownie do art. 409 k.c. obowiązek wydania korzyści lub zwrotu jej wartości wygasa, jeżeli ten, kto korzyść uzyskał, zużył ją lub utracił w taki sposób, że nie jest już wzbogacony, chyba że wyzbywając się korzyści lub zużywając ją powinien był liczyć się z obowiązkiem zwrotu.

Nie ulega zdaniem Sądu wątpliwości, że pozwany naruszył zakaz przewidziany w art. 24f ust. 2 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2015r. poz. 1515). Zgodnie z jego treścią radni i ich małżonkowie oraz małżonkowie wójtów, zastępców wójtów, sekretarzy gminy, skarbników gminy, kierowników jednostek organizacyjnych gminy oraz osób zarządzających i członków organów zarządzających gminnymi osobami prawnymi nie mogą być członkami władz zarządzających lub kontrolnych i rewizyjnych ani pełnomocnikami spółek handlowych z udziałem gminnych osób prawnych lub przedsiębiorców, w których uczestniczą takie osoby. Wybór lub powołanie tych osób na te funkcje są z mocy prawa nieważne. Stosownie do ust. 4 jeżeli wybór lub powołanie, o których mowa w ust. 2, nastąpiły przed rozpoczęciem wykonywania mandatu radnego albo dniem wyboru wójta lub przed zatrudnieniem na stanowisku sekretarza gminy, powołaniem na stanowisko zastępcy wójta, skarbnika gminy, kierownika jednostki organizacyjnej gminy oraz osoby zarządzającej i członka organu zarządzającego gminną osobą prawną, osoby, o których mowa w ust. 2, są obowiązane zrzec się stanowiska lub funkcji w terminie 3 miesięcy od dnia złożenia ślubowania przez radnego albo wójta czy też od dnia zatrudnienia na podstawie umowy o pracę lub powołania na stanowisko. W razie niezrzeczenia się stanowiska lub funkcji osoba, o której mowa w ust. 2, traci je z mocy prawa po upływie terminu, o którym mowa w zdaniu pierwszym. Sąd nie podziela wykładni przedstawionej przez pozwanego w sprzeciwie, iż przytoczone przepisy nie dotyczą przypadku, gdy wybór do organu spółki z udziałem gminy nastąpił w wyniku wyboru dokonanego przez pracowników tej spółki, a nie przez przedstawicieli gminy. Pozostaje ona w sprzeczności z treścią przytoczonych przepisów, które określając krąg osób objętych zakazem nie zawierają rozróżnienia co do sposobu uzyskania określonej funkcji. Brzmienie przepisów nie pozostawia wątpliwości, iż zakaz z art. 24f ust. 2 u.s.g. skierowany jest między innymi do wszystkich radnych i dotyczy między innymi każdego przypadku bycia członkiem władz kontrolnych i rewizyjnych spółki z udziałem gminy, w której radny posiada mandat. Ponadto interpretacja zaproponowana przez pozwanego pozostaje w sprzeczności z celem omawianego przepisu, który sprowadza się do eliminacji czynników korupcyjnych istniejących wówczas, gdy w związku z funkcjami sprawowanymi przez jedną osobę mogą ujawnić się sprzeczne interesy. Natomiast zakres uprawnień członka Rady Nadzorczej powodowej spółki był niezależny od sposobu, w jaki został wybrany. Stąd wybór pozwanego do Rady Nadzorczej, na kadencje obejmujące okres stanowiący podstawę żądania, od czerwca 2012r. do marca 2015r., był z mocy prawa nieważny. Pozwany w istocie zatem nie był członkiem Rady Nadzorczej i nie posiadał uprawnień do pobierania wynagrodzenia z tytułu piastowania tej funkcji.

Ustalenie, iż pozwany zużył środki pieniężne uzyskane z tytułu wynagrodzenia na bieżące potrzeby swoje i rodziny i w konsekwencji nie jest wzbogacony, nie oznacza wystąpienie negatywnej przesłanki niwelującej zgłoszone roszczenie, a to z uwagi na treść art. 409 k.c. Pozwany zdaniem Sądu wydatkując wskazane środki pieniężne winien był liczyć

się z obowiązkiem ich zwrotu, albowiem winien był mieć świadomość, że narusza zakaz przewidziany w art. 24f ust. 2 u.s.g. Fakt, iż subiektywne przekonanie pozwanego było odmienne nie ma znaczenia. Ocenę co do tego, czy dana osoba winna się liczyć z obowiązkiem zwrotu nienależnego świadczenia, zgodnie z art. 409 k.c. w zw. z art. 410 § 1 k.c., należy przeprowadzić z uwzględnieniem indywidualnych okoliczności, które wskazują między innymi na to, jakiego stopnia świadomości prawnej i należytej staranności w wykonywaniu obowiązków i zakazów ustawowych należy od tej osoby wymagać. Od radnego trzeba przede wszystkim wymagać znajomości przepisów dotyczących piastowanej funkcji, a podstawowym aktem prawnym w tym zakresie jest ustawa o samorządzie gminnym. Radny winien wykazać zainteresowanie co do interpretacji zawartych w tej ustawie przepisów, szczególnie tych, które nakładają na niego określone obowiązki i zakazy, aby mógł je należycie realizować. Wiedzę w tym zakresie pozwany winien był uzupełnić w czasie podjętych studiów na Wydziale Prawa i Administracji i nie zwalania go z tego okoliczność, że wskazana ustawa była omawiana ogólnikowo, być może bez zaakcentowania zakazów wynikających z art. 24f. Nawet przy założeniu, że inne osoby piastujące analogiczne funkcje również posiadały braki co do znajomości prawa dotyczącego samorządu gminnego, pozwany nie był zwolniony z odpowiedzialności za własne działania i zaniechania. Dlatego, mimo przyjęcia, że pozwany wydatkując uzyskane wynagrodzenia na bieżące potrzeby nie liczył się z obowiązkiem jego zwrotu, to w ujawnionych okolicznościach winien był liczyć się z taką koniecznością.

W przekonaniu Sądu w sprawie występuje jednak szereg okoliczności, które powodują, że uwzględnienie roszczenia co do zasady narusza zasady współzycia społecznego. Zgodnie z art. 5 k.c. nie można czynić użytku z prawa, który byłby sprzeczny ze społeczno-gospodarczym przeznaczeniem tego prawa lub z zasadami współzycia społecznego.

Po pierwsze, choć wybór pozwanego do Rady Nadzorczej był nieważny i pozwany nie był uprawniony do sprawowania funkcji członka tej Rady, to jednak – co niesporne - wykonywał on powierzone mu obowiązki jako jej członek i sekretarz i to w sposób należyty. Pozwany sumiennie uczestniczył we wszystkich posiedzeniach Rady, do których musiał się jako sekretarz przygotować, opracować lub zebrać na posiedzenie różnego rodzaju dokumenty. Jego praca została pozytywnie oceniona poprzez uzyskanie absolutorium od zgromadzenia akcjonariuszy. Stwierdzić zatem należy, że choć nie istniała podstawa prawa do wypłacenia mu wynagrodzenia jako członkowi Rady Nadzorczej, nie jednak nie można pominąć faktu, że pozwany wykonywał w całości, w sposób należyty, czynności, których dotyczyło owo wynagrodzenie. Wykonana przez niego praca miała określoną, choć niezwyfikowaną w ramach niniejszego postępowania wartość. Skoro zatem pozwany wykonał właściwie i w pełni powierzone mu obowiązki, mimo tego że w świetle prawa jego wybór do Rady Nadzorczej był nieważny, to zapłata na jego rzecz wynagrodzenia w wysokości odpowiadającej stawkom przewidzianym dla członków Rady Nadzorczej jest zgodna z zasadami współzycia społecznego. W ramach tych zasad daje się wyprowadzić normę zgodnie z którą za świadczoną pracę należy się stosowne wynagrodzenie, chyba że z okoliczności wynika, że dana osoba wyraziła zgodę świadczenia pracy charytatywnie. Sprawowanie funkcji członka Rady Nadzorczej było natomiast odpłatne.

Po drugie Sąd miał na uwadze, że uzyskane przez pozwanego środki z tytułu wynagrodzenia nie były relatywnie znaczne. Należy tutaj uwzględnić, że w skali miesiąca wynagrodzenie wynosiło ok. 1000 zł, a w połączeniu z pozostałymi dochodami pozwanego i jego żony pozwoliły wyłącznie na zapewnienie bieżących potrzeb ich rodziny. Pozwany nie wzbogacił się, nie uzyskał możliwości znacznego podwyższenia standardu życia swojego i rodziny, ich poziom życia był przeciętny. Pozwany nie ma również majątku, z którego mógłby zwrócić żadaną kwotę, natomiast w porównaniu do kapitału powodowej spółki wynoszącego przeszło 5 mln zł, jest ona nieznaczna.

Po trzecie nie można tracić z pola widzenia również niekwestionowanej okoliczności, że Prezes Zarządu powoda, Burmistrz P., inni członkowie rady miejskiej i członkowie Rady Nadzorczej, a także wyborcy wiedzieli o tym, że pozwany piastuje zarówno mandat radnego jak i funkcję członka Rady Nadzorczej powodowej spółki. Mając na uwadze, że lokalna społeczność P. jest niewielka i ludzie z kręgu działaczy samorządowych znają się, a także fakt, że Burmistrz P. i pozwany pochodzili z jednego stowarzyszenia wyborczego, to w pełni wiarygodna jest okoliczność, że powyższa okoliczność była znana co najmniej osobom, które powinny zauważyć, iż doszło do naruszenia zakazu z art. 24f ust. 2 u.s.g. i przeciwdziałać tej sytuacji. Mimo tego jednak zarówno Burmistrz P., jak i Prezes Zarządu powoda wykazali się biernością, nie tylko akceptowali fakt, że pozwany narusza powyższy zakaz (niezależnie od tego, czy działali w sposób świadomy), lecz także oczekiwali od pozwanego należytego obowiązków w zakresie obu

pełnionych funkcji. Podkreślenia wymaga, że skierowanie do pozwanego wezwania do zwrotu pobranego świadczenia nie nastąpiło na skutek tego, że powód dowiedział się, iż pozwany jest radnym Rady Miejskiej w P., lecz na skutek ujawnienia informacji o równoległym piastowaniu mandatu radnego i fikcji w Radzie Nadzorczej w artykule prasowym, co pozwala sądzić, że gdyby nie aktywność dziennikarza, powód z takim żądaniem by nie wystąpił, a zgłoszenie to – w takich okolicznościach – mogło być podyktowane wolą pozytywnej oceny w oczach opinii publicznej. Powyższe uprawnia do wniosku, że powód działa zgodnie z przeznaczeniem przysługującego mu prawa.

Po czwarte godzi się zauważyć, że nie zostały ujawnione ani nawet nie były podnoszone okoliczności, które mogłyby świadczyć o tym, że poprzez naruszenie przez pozwanego zakazu z art. 24f ust. 2 u.s.g. cel tego przepisu został zagrożony. Brak jest jakichkolwiek podstaw do przyjęcia, że pozwany wykorzystywał mandat radnego dla celów związanych z funkcją w Radzie Nadzorczej powoda i na odwrót, oraz że na sposób sprawowania przez niego tej funkcji miały wpływ uprawnienia radnego, jak również że w jakimkolwiek przypadku piastowanie mandatu radnego i pełnienie funkcji członka Rady Nadzorczej wywołało sprzeczność reprezentowanych interesów. Sam pozwany podniósł, że nigdy nie odczuwał żadnych nacisków ze strony Burmistrza P. lub radnych, aby podjął określoną decyzję jako członek Rady Nadzorczej, a powód tej okoliczności nie zaprzeczył, ani nie poddał jej w wątpliwość. Fakt, iż pozwany ujawniał także w materiałach wyborczych, iż od wielu lat jest członkiem Rady Nadzorczej powodowej spółki świadczy o tym, że traktował tę okoliczność jako swój atut, a jednocześnie nie zauważał nieprawidłowości związanej z piastowaniem mandatu i tej funkcji. Jawność jego postawy w tym zakresie pozwala także sądzić, iż podejmował starania, aby należycie wykonywać zarówno obowiązki radnego jak i członka Radu Nadzorczej.

Biorąc pod uwagę powyższe argumenty, zdaniem Sądu roszczenie powoda co do zasady nie korzysta z ochrony, w rozumieniu art. 5 k.c. Dodatkowo biorąc pod uwagę, że roszczenie nie zostało wykazane co do wysokości, Sąd powództwo w całości oddalił.

W konsekwencji powyższego na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. obciążono powoda obowiązkiem zwrotu poniesionych przez pozwanego kosztów postępowania w postaci wynagrodzenia pełnomocnika procesowego w stawce minimalnej w wysokości 3600 zł, zgodnie z § 6 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (t.j. Dz. U. z 2013r. poz. 490) oraz opłaty od pełnomocnictwa, łącznie 3617 zł.

SSR Joanna Suchecka